

„Lidl“ atitikties programa

Priedas RW E.1

CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu
programa

(UAB „Lidl Lietuva“)

Versijos data: 2014 07 17

Turinys

1.	Priedų sąrašas: CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programa.....	4
2.	CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programa.....	6
2.1	Kovos su korupcija ir sukčiavimu programos paskirtis.....	6
2.2	Kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties kultūra.....	7
2.3	CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu tikslai.....	7
2.3.1	<i>Svarbiausias tikslas: sistemingai valdyti korupcijos ir sukčiavimo riziką.....</i>	7
2.3.2	<i>Antriniai atitikties tikslai.....</i>	7
2.4	Rizika.....	8
2.5	Organizacija ir priemonės.....	8
2.5.1	Organizacija.....	8
2.5.1.1	<i>Atitikties pareigūnas.....</i>	8
2.5.1.2	<i>Pagrindinis informacijos partneris kovai su korupcija ir sukčiavimu.....</i>	9
2.5.1.3	<i>Nepriklausomas advokatas kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimams.....</i>	9
2.5.1.4	<i>CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu organizacijos apžvalga.....</i>	9
2.5.2	Priemonės.....	9
2.5.2.1	<i>Analizė.....</i>	9
2.5.2.2	<i>Informuotumo didinimas/specialistų mokymai.....</i>	10
2.5.2.3	<i>Būtinasis specialistų mokymo programos turinys.....</i>	11
2.5.2.4	<i>Konsultacijos.....</i>	11
2.5.2.5	<i>Korupcijos atitikties rizikos valdymo priemonės.....</i>	12
2.5.2.6	<i>Sukčiavimo atitikties rizikos valdymo priemonės.....</i>	13
2.5.2.7	<i>Apgaulingos apskaitos atitikties rizikos valdymo priemonės.....</i>	13
2.6	CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu komunikacija.....	14

2.6.1	Santykiuose su vadovybe.....	14
2.6.2	Santykiuose su darbuotojais.....	14
2.6.3	Ataskaitos	15
2.7	Stebėjimas ir tobulinimas.....	15
2.7.1	Stebėjimas	15
2.7.2	Neplaninis tobulinimo priemonių patikrinimas.....	15

1. Priedų sąrašas: CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programa

Priedas AKF 2.1.1	CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu kontrolinis sąrašas
Priedas AKF 2.2.1	CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu kultūrą formuojantys dokumentai
Priedas AKF 2.3.1	CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu metiniai tikslai
Priedas AKF 2.4.1	Pagrindinės atitikties rizikos korupcijos srityje
Priedas AKF 2.4.2	Pagrindinės atitikties rizikos sukčiavimo srityje
Priedas AKF 2.4.3	Pagrindinės atitikties rizikos apgaulingos apskaitos srityje
Priedas AKF 2.5.1.1	Pagrindinis informacijos partneris ir nepriklausomi advokatai
Priedas AKF 2.5.1.2	CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu funkcijų ir pareigų apžvalga
Priedas AKF 2.5.2.1	Nacionaliniai kovos su korupcija ir sukčiavimu teisės aktai
Priedas AKF 2.5.2.2	Korupcijos ir sukčiavimo rizikos apklausa
Priedas AKF 2.5.2.3	Bendro informuotumo didinimo ir mokymo medžiaga kovos su korupcija/sukčiavimu tema, įskaitant kvietimus/dalyvių sąrašus
Priedas AKF 2.5.2.4	Elgesio su dovanomis, kvietimais ir kita nauda gairės
Priedas AKF 2.5.2.5	Interesų konfliktų sprendimo taisyklės
Priedas AKF 2.5.2.6	Labdaros ir paramos skyrimo gairės
Priedas AKF 2.5.2.7	Prevenciniai ikisutartinių susitarimų tikrinimai
Priedas AKF 2.5.2.8	Sutarčių sudarymo, tikrinimo ir registravimo dokumentuose tvarka
Priedas AKF 2.5.2.9	„Lidl“ elgesio kodekso/atitikties nuostatų integravimas
Priedas AKF 2.5.2.10	Miesto planavimo priemonių įgyvendinimo tvarka
Priedas AKF 2.5.2.11	Žemės sklypų įsigijimo ir pardavimo tvarka
Priedas AKF 2.5.2.12	Nuostatos dėl generalinių rangovų/nepriklausomų rangovų/paslaugų teikėjų atrankos
Priedas AKF 2.5.2.13	Komisinių patvirtinimo tvarka
Priedas AKF 2.5.2.14	Kelionės ir maitinimo išlaidų apskaitos tvarka
Priedas AKF 2.5.2.15	Patikrinimų, atliekamų priimant naujus darbuotojus į darbą (patikrinimų atrankos procese) taisyklės
Priedas AKF 2.5.2.16	Subsidijų valdymo taisyklės
Priedas AKF 2.5.2.17	Draudiminių įvykių reguliavimo taisyklės
Priedas AKF 2.5.2.18	Kreditų valdymo taisyklės
Priedas AKF 2.5.2.19	Darbuotojų pagrindinių duomenų rinkimo ir darbo užmokesčio mokėjimo patvirtinimo tvarka

- Priedas AKF 2.5.2.20** Tvarka, nustatanti verslo partnerių pagrindinių duomenų rinkimą, užsakymų / pavedimų teikimą, sąskaitų audito ir mokėjimo patvirtinimų atskyrimą
- Priedas AKF 2.5.2.21** Kovos su apgaulinga apskaita priemonės
- Priedas AKF 2.7.1** CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu gerinimo priemonių dokumentavimas

2. CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programa

2.1 Kovos su korupcija ir sukčiavimu programos paskirtis

Šioje programoje aprašomos būtinosios CMS (Compliance Management System; toliau vartojamas trumpinys – CMS) kovos su korupcija ir sukčiavimu priemonės, skirtos sumažinti sistemingų kovos su korupcija ir sukčiavimu taisyklių pažeidimų riziką.

Korupcija suprantama kaip neteisėti veiksmai, atitinkantys šiuos kriterijus:

- tiesioginis ar netiesioginis finansinės ar kitokios naudos siūlymas, pažadėjimas, pritarimas, davimas ar priėmimas;
- atliekami santykiuose su verslo partneriu ar pareigūnu;
- atliekami siekiant gauti neleistinos naudos ar skatinant imtis nesąžiningų veiksmų.

Itin reikšmingi korupcijos požymiai yra aktyvioji ir pasyvioji korupcija.

Sukčiavimas suprantamas kaip darbuotojų ir vadovų veiksmai, kuriais vykdant tarnybines pareigas sąmoningai daroma žala ar keliama grėsmė įmonės ar trečiųjų asmenų turtui, siekiant gauti neteisėtos ekonominės naudos sau ar trečiajam asmeniui. Sukčiavimo veikoms, visų pirma, priskiriama:

- apgaulė,
- vagystė/neteisėtas pasisavinimas,
- piktnaudžiavimas pasitikėjimu,
- apgaulinga apskaita (žr. 2.5.2.7 p.).

Kovos su korupcija ir sukčiavimu taisyklės pirmiau paminėta prasme yra tokie nacionaliniai teisės aktai, kuriais remdamosi institucijos, prokuratūros bei teismai gali stebėti įmonės ir jos darbuotojų verslo veiklos vykdymą ir nustatyti sankcijas.

Būtinosios CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programos priemonės turi būti įgyvendinamos ir patikrinamu būdu registruojamos dokumentuose. Nustatytų priemonių laikymąsi atitikties pareigūnas registruoja CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu kontroliniame sąrašė (**Priedas AKF 2.1.1**). Kontrolinį sąrašą ir kitus CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programos priedus reikia nuolat atnaujinti tiek kiek tai yra būtina.

2.2 Kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties kultūra

Atitikties programos 1 punkte bendrais bruožais aptarta atitikties kultūra tai pat apima korupcijos ir sukčiavimo draudimų laikymąsi bei vidaus gairių korupcijai ir sukčiavimui išvengti vykdymą.

Informavimas kovos su korupcija ir sukčiavimu kultūros klausimais yra vadovybės pareiga. Atitikties pareigūnas padeda vadovybei įgyvendinant šią pareigą.

Vadovaudamasis šia programos dalimi atitikties pareigūnas stengiasi užtikrinti, kad vadovybė būtų informuojama apie kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties padėtį reguliariai ir prireikus ad hoc pagrindu. Be to, jis padeda vadovybei įmonės viduje skleisti kultūrą formuojančius elementus, tuo tikslu rengdamas mokymus ir skaitydamas pranešimus ar integruodamas juos į darbo nurodymus bei veiklos gaires.

„Lidl“ atitikties kultūrą formuojančius dokumentus, ypač pagrindinius verslo principus ir kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties kultūros gaires atitikties pareigūnas patikrinamu būdu registruoja **Priede AKF 2.2.1.**

2.3 CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu tikslai

2.3.1 Svarbiausias tikslas: sistemingai valdyti korupcijos ir sukčiavimo riziką

Šios programos dalies tikslas yra sukurti organizacinius bei esminius pagrindus, sudarančius sąlygas sistemingai valdyti korupcijos ir sukčiavimo atitikties riziką. Tuo, pirmiausia, siekiama išvengti neigiamų padarinių, kurie gali atsirasti pažeidus korupcijos ir sukčiavimo draudimus. Tai apima:

- „Lidl“ atžvilgiu taikomas sankcijas (ypač baudas, draudimus);
- darbuotojų atžvilgiu taikomas sankcijas (laisvės atėmimo bausmę, baudas, drausmines sankcijas);
- „Lidl“ ar darbuotojams iškeltas bylas valstybinėse tyrimo įstaigose ir teismuose;
- žalą reputacijai, padarytą dėl pradėto baudžiamosios veikos tyrimo ir su tuo susijusių pranešimų žiniasklaidoje.

2.3.2 Antriniai atitikties tikslai

- Reguliariai sudaryti procesais pagrįstų korupcijos ir sukčiavimo rizikos veiksnių sąrašą (rizikos analizė);
- Diegti kryptingos prevencijos priemonės („pasiruošti“), skirtas nustatyti („atskleisti“) ir ištaisyti („veikti“) korupcijos bei sukčiavimo pažeidimus;

- Nustatyti ir įgyvendinti tinkamas priemonės, skirtas suvaldyti naujai atskleistą atitikties riziką ir nustatytus CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programos trūkumus;
- Didinti informuotumą/rengti mokymus rizikos valdymo priemonių klausimais

2.3.3 Tikslų konkretizavimas ir atnaujinimas

Atitikties pareigūnas, atsižvelgdamas į rizikos analizėje (2.5.2.1 ir 2.7.1 p.) apibrėžtą riziką, kiekvienais metais parengia atitikties tikslų sąrašą (**Priedas AKF 2.3.1**), skirtą planuoti priemones, kurios einamaisiais/kitais metais bus diegiamos CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programos tikslais:

- a. informuotumo didinimas/mokymas;
- b. korupcijos ir sukčiavimo atitikties rizikos valdymo priemonės;
- c. stebėjimas ir tobulinimas;
- d. kitos.

Atitikties pareigūnas atitikties tikslų kovos su korupcija ir sukčiavimu srityje sąrašą suderina su vadovybe per atitikties reikalų aptarimo posėdį (2.6.1 p.). Įgyvendinant tikslus vadovaujasi CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programos reikalavimais atitinkamai priemonei (pvz., stebėjimo ir tobulinimo priemonei pagal 2.7 p.).

2.4 Rizika

Atitikties programos 3 p. aprašyta CMS rizika kyla ir kovos su korupcija bei sukčiavimu reikalavimams.

Aiškiau suformuluota, su „Lidl“ verslo modeliu galimai susijusi korupcijos ir sukčiavimo atitikties rizika (įskaitant apgaulingą apskaitą) pateikiama **Prieduose AKF 2.4.1–2.4.3**.

2.5 Organizacija ir priemonės

2.5.1 Organizacija

2.5.1.1 Atitikties pareigūnas

Atitikties pareigūnas atsakingas už CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu organizavimą bei veikimą. Tuo tikslu jis atlieka atitikties programos 4.4.2 punkte nustatytas pareigas ir deda pastangas, kad šalyje būtų įgyvendinamos kovos su korupcija ir sukčiavimu programos priemonės.

Įgyvendinamas priemonės ir jų įgyvendinimo lygį atitikties pareigūnas registruoja CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu kontroliniame sąrašė (**Priedas AKF 2.1.1**).

2.5.1.2 Pagrindinis informacijos partneris kovai su korupcija ir sukčiavimu

Teisės ir atitikties departamento vadovas kaip atitikties pareigūnas siekia, kad būtų paskirtas pagrindinis informacijos partneris kovai su korupcija ir sukčiavimu, išskyrus atvejus, kai šias pareigas eina jis pats.

Pagrindinis informacijos partneris kovai su korupcija ir sukčiavimu padeda vadovybei, dalykiniams departamentams ir atitikties pareigūnui visų pirma šiose srityse:

- atidžiai nagrinėjant su korupcija ir sukčiavimu susijusius teisinius klausimus;
- rengiant mokymo koncepcijas ir dokumentus kovos su korupcija ir sukčiavimu teisiniais klausimais;
- atsakant į administracines ir (arba) teismų užklausas;
- atstovaujant procesuose, kuriuos konkurencijos priežiūros institucijos vykdo prieš „Lidl“.

Vadovaudamasis tolesnėmis nuostatomis, pagrindinis informacijos ataskaitas apie savo veiklą teikia atitikties pareigūnui.

Pagrindiniu informacijos partneriu kovai su korupcija ir sukčiavimu gali būti skiriamas tik darbuotojas, turintis korupcijos ir sukčiavimo prevencijos teisės žinių. Jei pagrindinis informacijos partneris paskyrimo metu neturi korupcijos ir sukčiavimo prevencijos teisės žinių, reikia užtikrinti atitinkamą jo mokymą (pvz., pagal „Lidl“ kvalifikacijos kėlimo programą, skiriant išorinį nuotolinį mokymąsi ir pan.).

Pagrindinį informacijos partnerį atitikties pareigūnas nurodo **Priede AKF 2.5.1.1.**

2.5.1.3 Nepriklausomas advokatas kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimams

Pagrindinis informacijos partneris paskiria vieną ar kelis nepriklausomus advokatus korupcijos ir prevencijos teisės klausimams.

Vieną ar kelis advokatus kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimams pagrindinis informacijos partneris nurodo **Priede AKF 2.5.1.1.**

2.5.1.4 CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu organizacijos apžvalga

Atitikties pareigūnas parengia pagrindinių CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu programos funkcijų bei pareigų apžvalgą, kurią pateikia **Priede AKF 2.5.1.2.**

2.5.2 Priemonės

2.5.2.1 Analizė

Rizikos analizės pagrindą sudaro galiojantys nacionaliniai teisės aktai, reglamentuojantys korupcijos ir sukčiavimo draudimus. Pagrindinis informacijos partneris kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimams parengia atitikties pareigūnui galiojančių nacionalinių kovos su korupcija ir sukčiavimu teisės aktų santrauką. Jis nuolat peržiūri teisės aktų atnaujinimą ir

galiojimą. Iš pagrindinio informacijos partnerio gautą santrauką atitikties pareigūnas pateikia **Priede AKF 2.5.2.1.**

Atitikties pareigūnas siekia ir kontroliuoja, kad būtų nuolat rengiamos kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties rizikos analizės laikantis Rizikos valdymo INT departamento parengto proceso reikalavimų.

Kol šalyje bus įdiegtas rizikos valdymo procesas, rizikos analizė rengiama ne rečiau kaip kartą per metus vadovaujantis korupcijos ir sukčiavimo rizikos apklausos rezultatais. Apgaulingos apskaitos rizikos analizės procedūros turi būti sureguliuojamos kovos su apgaulingos apskaitos atitikties rizika priemonėmis (taip pat žr. 2.5.2.7 p.).

Vykdydamas rizikos apklausą, pagrindinis informacijos partneris pirmiausia tikrina, ar ir k mastu rizikos apklausoje nurodyti atskiri veiksmai yra draudžiami ir pagal nacionalinius teisės aktus. Jei reikia, jis įtraukia ir kitas rizikas. Tuomet jis rizikos apklausoje tikrina bei žymisi, ar yra taikomos nacionalinės rizikos valdymo priemonės, jas įvardija ir aprašo jų esmę.

Siekdamas įvertinti riziką, pagrindinis informacijos partneris koordinuoja veiksmus su dalykiniais departamentais ir papildomai naudojami visų pirma 2.7.1 p. nurodytais šaltiniais (revizijų ataskaitomis, pranešimų perdavimo sistema, neplaninių specialių patikrinimų rezultatais, jei reikia, atitikties auditais korupcijos ir sukčiavimo srityje).

Užpildytą rizikos analizę pagrindinis informacijos partneris perduoda atitikties pareigūnui. Vadovaudamiesi užbaigta rizikos apklausa ir pasitelkę 7.1 punkte nurodytus šaltinius (revizijų ataskaitas, pranešimų perdavimo sistemą, neplaninių specialių patikrinimų rezultatus, atitikties auditus korupcijos ir sukčiavimo srityje), atitikties pareigūnas kartu su pagrindiniu informacijos partneriu kovai su korupcija ir sukčiavimu atlieka rizikos analizę ir parengia siūlomų tolesnių individualių priemonių nustatytai atitikties rizikai suvaldyti sąrašą.

Užpildytą rizikos analizę atitikties pareigūnas patikrinamu būdu pateikia **Priede AKF 2.5.2.2** ir kopiją nusiunčia Atitikties departamentui INT.

Rizikos analizės rezultatus (užpildytą rizikos analizę) ir siūlomų papildomų individualių priemonių sąrašą atitikties pareigūnas aptaria su vadovybe per atitikties reikalų aptarimo posėdį.

2.5.2.2 Informuotumo didinimas/specialistų mokymai

Visi darbuotojai, įskaitant ir vadovybę, kuriems jų veikloje gali kilti korupcijos ir sukčiavimo rizika, turi būti reguliariai informuojami ir (arba) mokomi jų veikloje tikėtinos atitikties rizikos klausimais vadovaujantis atitikties mokymo koncepcijos gairėmis (žr. atitikties programos 5.2 p.).

Atitikties pareigūnas deda pastangas, siekdamas užtikrinti, kad pirmiau minėtiems darbuotojams jau jų įdirbio etape, t. y. prieš pradėdant dirbti arba, jei jie jau pradėjo dirbti, laiku būtų suteikta bendra informacija kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimais. Bendrąjį

informavimą užtikrina dalykinis departamentas, paprastai veikiantis kartu su pagrindiniu informacijos partneriu, nebent atitikties pareigūnas ir dalykiniai departamentai susitarė kitaip.

Papildant pirmiau nurodytą bendrąjį informavimą reguliariai turi būti rengiami atitinkamų darbuotojų (kartotiniai/tobulinimosi) mokymai vadovaujantis atitikties mokymo koncepcijos gairėmis. Dalyvavimas kovos su korupcija ir sukčiavimu mokymuose yra privalomas. Bendrojo informavimo mokymų ir (kartotinių/tobulinimosi) kursų dokumentus atitikties pareigūnas kartu su kvietimais bei dalyvių sąrašais pateikia **Priede AKF 2.5.2.3**.

2.5.2.3. Būtinasis specialistų mokymo programos turinys

Į būtinąjį mokymo kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimais programos turinį, atsižvelgiant į mokyme dalyvaujančius darbuotojus, įtrauktas visų pirma atitikties gairių išdėstymas, susijusių su:

- kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties kultūra;
- teisiniais pagrindais ir praktiniais korupcijos bei sukčiavimo pavyzdžiais;
- korupcijos ir sukčiavimo prevencija ikisutartiniuose susitarimuose;
- reikalavimais ir (ar) tikrinimais sudarant sutartis;
- taisyklėmis, kaip:
 - reikia elgtis su dovanomis, kvietimais ir kita nauda;
 - valdyti interesų konfliktus;
 - elgtis su labdara ir parama;
 - elgtis su subsidijomis;
 - reguliuoti draudiminiuosius įvykius;
 - elgtis su kreditų davėjais;
- kitomis organizacinėmis priemonėmis korupcijos ir sukčiavimo rizikai suvaldyti;
- atitikties konsultacijomis kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimais;
- reagavimu į pranešimus apie atitikties pažeidimus korupcijos ir sukčiavimo srityje ir atitikties pažeidimų padariniais (sankcijomis).

2.5.2.4 Konsultacijos

Konsultacijas kovos su korupcijos ir sukčiavimu teisiniais klausimais organizuoja pagrindinis informacijos partneris. Atsižvelgiant į tai, jam turi būti siunčiami visi teisiniai klausimai dėl kovos su korupcija ir sukčiavimu, kurių negali išsiaiškinti patys darbuotojai ar jų vadovai. Kiek leidžia sąlygos, pagrindinis informacijos partneris konsultuoja pats, jei jis tam turi

kompetencijos. Atsakymus į sudėtingesnius teisinius klausimus dėl kovos su korupcija ir sukčiavimu pagrindinis informacijos partneris derina su Atitikties departamentu INT. Kai tai būtina, papildomų teisinių patarimų jis kreipiasi į nepriklausomą advokatą kovos su korupcija ir sukčiavimu klausimams.

2.5.2.5 Korupcijos atitikties rizikos valdymo priemonės

Siekdamas užtikrinti nustatytos reikšmingos korupcijos atitikties rizikos valdymą, atitikties pareigūnas deda pastangas tam, kad šalyje būtų įgyvendinamos ar taikomos bent šios priemonės, kurios patikrinamu būdu registruojamos dokumentuose:

- taisyklės, nustatančios, kaip elgtis su dovanomis, kvietimais, prekių pavyzdžiais ir kita nauda santykiuose su verslo partneriais ir pareigūnais (nurodomos **Priede AKF 2.5.2.4**). Jose inter alia turi būti reglamentuojamos leistinos ar neleistinos naudos bei leidimų jai išdavimo sąlygos;
- interesų konfliktų sprendimo taisyklės (pateikiamos **Priede AKF 2.5.2.5**). Jose inter alia turi būti reglamentuojama, kada kyla interesų konfliktas ir kokiais kriterijais remiantis turi būti sprendžiami interesų konfliktai;
- elgesio su teikiama labdara ir parama taisyklės (pateikiamos **Priede AKF 2.5.2.6**). Jose inter alia turi būti reglamentuojamos leistinos ar neleistinos labdaros ir (arba) paramos bei leidimų jai išdavimo sąlygos;
- prevenciniai ikisutartinių susitarimų tikrinimai (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.7**);
- sutarčių sudarymo, tikrinimo ir registravimo dokumentuose tvarka (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.8**);
- „Lidl“ elgesio kodekso nuostatų ar atitikties užtikrinimo išlygos integravimas į sudaromas sutartis (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.9**);
- miesto planavimo priemonių audito tvarka (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.10**);
- žemės sklypų įsigijimo ir pardavimo tvarka (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.11**);
- nuostatos dėl generalinių rangovų/nepriklausomų rangovų/paslaugų teikėjų atrankos reikalavimų (pateikiamos **Priede AKF 2.5.2.12**);
- komisinių patvirtinimo tvarka (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.13**);
- kelionės ir maitinimo išlaidų apskaitos tvarka (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.14**);
- patikrinimų, atliekamų priimant naujus darbuotojus į darbą (patikrinimų atrankos procese) taisyklės (pateikiamos **Priede AKF 2.5.2.15**).

2.5.2.6 Sukčiavimo atitikties rizikos valdymo priemonės

Siekdamas užtikrinti nustatytos reikšmingos sukčiavimo atitikties rizikos valdymą, atitikties pareigūnas deda pastangas tam, kad šalyje būtų įgyvendinamos ar taikomos bent šios priemonės, kurios patikrinamu būdu registruojamos dokumentuose:

- taisyklės, nustatančios, kaip reikia elgtis su subsidijomis (t. y. dotacijos iš valstybės ar iš ES lėšų, kurios bent iš dalies skiriamos neatlygintinai ir yra skirtos konkrečiam tikslui siekti, pvz., ekonominei plėtrai; pateikiama **Priede AKF 2.5.2.16**);
- draudiminių įvykių reguliavimo taisyklės (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.17**);
- kreditų valdymo taisyklės (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.18**);
- darbuotojų pagrindinių duomenų rinkimo ir darbo užmokesčio mokėjimo patvirtinimo tvarka (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.19**);
- tvarka, nustatanti verslo partnerių (verslo partneriai yra visi fiziniai ar juridiniai asmenys, pavyzdžiui, įmonės, verslininkai, amatininkai ir jų darbuotojai, su kuriais „Lidl“ palaiko arba dėl rengiamo konkurso ar derybų dėl sutarties pasirašymo ateityje galėtų palaikyti verslo ryšius) pagrindinių duomenų rinkimą, užsakymų / pavedimų teikimą bei sąskaitų audito ir mokėjimo patvirtinimų atskyrimą (pateikiama **Priede AKF 2.5.2.20**).

2.5.2.7 Apgaulingos apskaitos atitikties rizikos valdymo priemonės

Atitikties pareigūnas, pasikonsultavęs su dalykiniais departamentais, deda pastangas siekdamas užtikrinti, kad būtų įgyvendinamos apgaulingos apskaitos atitikties rizikos taisyklės ir priemonės (įskaitant apgaulingos apskaitos rizikos analizės atlikimo gaires). Pirmiau nurodyta apgaulinga apskaita apima sąmoningą klaidingumą ar sąmoningai pateiktus klaidingus duomenis apskaitoje, kurie daro įtaką metinės finansinėms atskaitomybėms, konsoliduotosioms finansinėms ataskaitoms ir metiniams pranešimams. Apskaita suprantama kaip visos metinės finansinės atskaitomybės, konsoliduotosios finansinės ataskaitos ir buhalterinė apskaita, įskaitant visus tam tikslui būtinus įrašus (pvz., inventorizacijos).

Tikslas – organizacinėmis ir techninėmis priemonėmis pakankamai patikimai užkirsti kelią sąmoningai klaidingiems duomenims apskaitoje ir (arba) nustatyti tokius duomenis, siekiant, kad metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotosios finansinės ataskaitos atspindėtų tikrąją įmonės turto, finansų ir pajamų būklę. Šios kovos su apgaulinga apskaita priemonės taip pat yra sudedamoji kitais atvejais taikomos ir dokumentuose įtvirtintos vidaus kontrolės sistemos (IKS) dalis.

Įgyvendintas priemonės atitikties pareigūnas patikrinamu būdu registruoja priede **AKF 2.5.2.21**.

2.6 CMS kovos su korupcija ir sukčiavimu komunikacija

2.6.1 Santykiuose su vadovybe

Atitikties pareigūnas reguliariai informuoja vadovybę apie kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties reikalų padėtį. Konkrečiai, per šį reikalų aptarimą:

- reziumuojama, kuriuose įmonės departamentuose ir (arba) procesuose buvo identifikuota korupcijos ir sukčiavimo rizika (= rizikos analizės rezultatai vadovaujantis 2.5.2.1 ir 2.7.1 p.);
- išdėstoma, kaip sekasi įgyvendinti kovos su korupcija ir sukčiavimu atitikties užtikrinimo priemonės;
- pranešama apie tolesnius galimus veiksmus ir (arba) patobulinimus;
- informuojama apie „Lidl“ (šalies) atžvilgiu vykdomų administracinių, ikiteisminių ir teisminių korupcijos ir sukčiavimo procesų etapus, įvertinant sankcijų (baudų, laisvės atėmimo bausmių) riziką.

Kovos su korupcija ir sukčiavimu aptarimas gali būti rengiamas atskirai arba integruojamas į atitikties reikalų aptarimo posėdį.

Kol kovos su korupcija ir sukčiavimu aptarimas nesurengtas, vadovybė įvykius, kurie gali būti kvalifikuojami kaip korupcijos ir sukčiavimo veika, nagrinėja kuo skubiau ir konsultuodamasi su atitikties pareigūnu.

Tais atvejais, kai apie įvykius, kurie gali būti kvalifikuojami kaip korupcijos ir sukčiavimo veika, vadovybė sužino ne iš atitikties pareigūno, o kitais informaciniais kanalais, apie tai ji kuo skubiau praneša atitikties pareigūnui ir pagrindiniam informacijos partneriui kovai su korupcija ir sukčiavimu ir suderina su jais tolesnius veiksmus.

2.6.2 Santykiuose su darbuotojais

Vadovybė, padedant atitikties pareigūnui, užtikrina, kad konkrečioje šalyje taikomais verslo ir elgesio principais būtų skatinamas šioje programoje iškeltų tikslų įgyvendinimas ir kad apie tokius principus būtų informuojami darbuotojai.

Be to, vadovybė, palaikydama tiesioginį ryšį su darbuotojais, skatina jų pasirengimą laikytis korupcijos bei sukčiavimo draudimų. Tai daroma, pavyzdžiui, skaitant pranešimus įmonės vidaus renginiuose, kuriuose akcentuojama, kaip yra svarbu vengti korupcijos ir sukčiavimo rizikos, arba dalyvaujant mokymuose korupcijos ir sukčiavimo klausimais.

Įmonės vidaus tinklyne (ar kitais informaciniais kanalais, kaip antai aplinkraštis, naujienlaiškis ir pan.) pagrindinis informacijos partneris (pasikonsultavęs su atitikties pareigūnu, kai tai ne tas pats asmuo) informuoja darbuotojus naujaisiomis ir svarbiomis kovos su korupcija ir sukčiavimu temomis.

2.6.3 Ataskaitos

Savo pareigą teikti vadovybei CMS ataskaitas apie kovos su korupcija ir sukčiavimu reikalų padėtį atitikties pareigūnas įvykdo dalyvaudamas 2.6.1 punkte nurodytuose posėdžiuose ir reguliariai teikdamas CMS ataskaitą apie „kovos su korupcija ir sukčiavimu“ reikalų padėtį.

Parengtos CMS ataskaitos turi būti nuolat registruojamos dokumentuose.

2.7 Stebėjimas ir tobulinimas

2.7.1 Stebėjimas

Rengdamas reguliarią rizikos ataskaitą (2.5.2.1 p.), atitikties pareigūnas (pasikonsultavęs su pagrindiniu informacijos partneriu kovai su korupcija ir sukčiavimu, jei tai ne tas pats asmuo), jei reikia, pasikonsultavęs su Revizijos ir dalykiniais departamentais, tuo pat metu tiria, ar taikomos rizikos valdymo priemonės yra tinkamos ir veiksmingos. Siekdamas stebėti taikomas priemones, atitikties pareigūnas naudojami šiais šaltiniais:

- korupcijos ir sukčiavimo rizikos analizės rezultatai;
- revizijų ataskaitos;
- pranešimai, gauti per pranešimų perdavimo sistemą;
- neplaninių specialių tikrinimų išvadų vertinimai;
- korupcijos ir sukčiavimo atitikties auditai (jei reikia).

2.7.2 Neplaninis tobulinimo priemonių patikrinimas

Jei atitikties pareigūnas ar (jei tai ne tas pats asmuo) pagrindinis informacinis partneris kitais nei rizikos tyrimo atvejais nustato, kad rizikos valdymo priemonės yra netinkamos ar neveiksmingos, todėl gresia ženkli rizika pagal 2.4 punktą, atitikties pareigūnas nedelsdamas informuoja:

- vadovybę (pagal 2.2 p.) ir
- Atitikties departamentą INT.

Papildomai, atitikties pareigūnas (pasikonsultavęs su pagrindiniu informacijos partneriu, kai tai ne tas pats asmuo) kartu su susijusiu dalykiniu departamentu pateikia pasiūlymus, kaip pagerinti rizikos valdymo procesus. Šie pagerinimo pasiūlymai įgyvendinami pasikonsultavus su vadovybe ir nuolat registruojami **Priede AKF 2.7.1.**